

tem beazonosítani a szereplőket) dinamikus és kreatívan használja ki a rekvizit nyújtotta lehetőséget. Például többször ráugranak a magas tömlőre, és a viszapattant testet a partner kapja el a levegőben.

A hosszas felvezető után azt remélem, hogy a továbbiakban pazar koreográfiai ötletek sorozatát látom majd kibontakozni. Van is okom ezt hinni, mert Frenák tánc és eszköz egymásra hatásának bravúros bemutatásával már számtalanszor elkápráztatta nézőit. Ezúttal fukaron adagolja az attraktivitást, néhány látványos, örömet okozó elem után új jelenet kezdődik – amely viszont újból táplálni kezdi a monotonitást felváltó *történetre* vágyók reményét. Harsány fény gyúl a színpadon, és egy (úszó)gumi mellett múlt század eleji csikos fürdődresszt viselő férfi jelenik meg, aki különös, szaggatott mozgást bemutatva járja körül az ormótlan strandcikké átlényegülő fekete körgyűrűt. Néhányszor még a fejét is hozzáveri.

A kísérő hangok közé tengerzúgás is óvatosan beszűrkedik, nincs okunk tehát elvetni a strand-asszociációt, de a napfényes-dresszes kép nem folytatódik, hanem újra félhomályban csúszó-mászó-kínlódó lények cserkészik be a fekvő gumikerekeket. Olyanok, mint az édes bogárcsapdának ellenállni nem tudó részeg csótányok. Később Kolozsi Viktóriát (a hölgyeket megismertem) elgázolja őt, szorosan egymás mellett guruló óriáskerék. A baleset után a kerekek eldőlnék, és mögülük Jantner Emese mászik elő az eltűnt Kolozsi helyére. Közben szinte folyamatosan zúg a tenger. Ilyen és ehhez hasonló gumikerekes és gumikerék nélküli akciók változtatják még elég hosszasan egymást, közben a táncosok intenzíven mozognak, kontaktolnak, néha brutálisan összezsapnak. Az egymást követő szakaszok borús hangulatát egyszer megtöri egy újabb fényesre világított kép, amelyben talajra vetített sűrű fénycsíkokon három férfi akciózik a kerekkel. Igazán markáns vál-

tás azonban akkor következik be, amikor hatan színes kabátokban, sálakban jelennek meg. Furcsa, rángatózós csoportmozgásokat végeznek, röviden ironikus balettmozdulatokat is bemutatnak, majd egy Karády-dalra „műkorcsolyázni” kezdenek. A jelenet (és az előadás) végén fentről a színpadra zuhan egy gumikerék (amely szétrobbantja a nosztalgikus téli idillt), a táncosok kötelek kapcsolnak a derekukra, amelyek segítségével az immár teljesen elsötétülő színpadon felemelkednek a levegőbe.

Igazságtalan dolog egy szabad asszociációkra épülő koreográfia történéseit szóban zanzásítani. Ironizálni nem áll szándékomban, de csak az események rövid leírásával, felsorolásával tudom érzékeltetni a fentiekben emlegetett összhangzó értelem és kohéziós erő hiányát. De ez a Frenák-mű sem rossz minőségű (a koreográfus az általam látott darabjaiban még sohasem ment a tőle elvárható minimumszint alá), ám az előadáson sem Frenák Párról, sem a világról, amelyben élünk, nem tudtam meg semmi lényegeset vagy újszerűt. Ennek hiányában pedig én a színházban unatkozom. Viszont Frenák-opusok nélkül rosszabbul érezném magamat a világban.

SEVEN (Frenák Pál Társulat,
Nemzeti Táncszínház –
Művészetek Palotája)

Zene: Gilles Gauvin. **Alpintechnika:** Ferenci Miklós.
Fény: Marton János. **Hang:** Hajas Attila. **Jelmez:**
Szabó Gergő. **Technikai vezető:** Molnár Péter. **Koreográfia és scenográfia:** Frenák Pál.
Táncosok: Fekete Zoltán, Holoda Péter, Jantner Emese, Kolozsi Viktória, Kamil Guzy, Major László, Nelson Reguera.

Vida Virág

Könnyű álmot hozzon a lény

LUNATIKA

Egy ősi kínai mondás szerint az álom démonai ébredés után négy órán át tartják fogva a lelket. A li-dérc így meghatározza az ébrenlét első óráit: hangulata rányomja a bélyegét kedvünkre, gondolatainkra. Duda Éva álomvíziója, a *Lunatika* azonban más-képpen hat. Megfog, majd elenged, nem hagy maga után fojtó szorongást, se kérdéseket, csak átviharzik rajtunk hatalmas erejével, de amilyen hirtelen jön, olyan sebesen távolodik is.

Ha létezne a kortárs táncban olyan elhatárolás, mint

az irodalomban, akkor Duda Éva költő lenne, nem prózaíró. Bár munkái – terjedelmük tekintetében – tökéletesen beillenek a teljes estés kortárs produkciók sorába, de a gondolatait sűríti, megfogalmazása egészen tömör, poétikus. Általában egyetlen fogalmat (egyetlen szóban megfogalmazható témát) jár körül, kísérletezik, alternatívákat sorol, amíg felvetései össze nem állnak salangoktól mentes, koherens formai kompozícióvá.

A *Lunatika* – a koreográfus szándéka szerint – férfi és nő viszonyát fókuszba állítva kutatja álom és ébrenlét

FENT: Hámor József, Bora Gábor, Jónás Zsuzsa és Mikó Dávid

BALRA: Tuza Tamás és Bora Gábor

határát. Biztonságos terep ez, hiszen az álmok szövevényes textúrájában nincs mit számon kérni az alkotón. Nincs viszonyítási pont, nincsenek előre megrajzolt figurák, elvárt jellemvonások, cselekvések. Az alfaállapot (alfadominancia) értelmezése mindent megenged, a szubjektum (jelen esetben a saját élményből táplálkozó, „beszélőként” is felfogható koreográfus) nyitott teret nyer, hiszen saját, ébrenlét előtti állapotának világát tárja fel. Ebben a világban minden lehetséges. Duda Éva azonban nem ragadtatja el magát, nem fest szürreális poklokot, vad és erotikus héjánaszokat. Finom ecsettel vázol, áttetsző akvarellfigurákkal népesíti be látomásait. Rendkívül erős mozgásanyaga ellenére sem kíván (tud?) fenyegető jeleneteket alkotni, bár táncosai egytől egyig markáns előadók, szuggesztív színpadi jelenlétük nem vitatható.

Duda Éva finom lélekkel, érzelmesen ábrázol, kimért, tudatos, arányos kompozíciója nem hagyja lankadni a nézői figyelmet. Nincs kivethető cselekményszál; soha nem éreztem ennyire kortárs előadásban, hogy az alkotó csupán benyomásokat rögzít, és nem érzi kényszerét sem didaxisnak, sem konkrét helyzetábrázolásoknak. A *Lunatikát* szemlélve belefeledkezünk a dinamikusan lendülő végtagok, kék fényekbe mosódó lebegő testek látványába, nők és férfiak ösztönös pártáncaiba, ösztáncaiba. Éppen ezért érthetetlen számomra a különböző helye-

ken (interneten, szórólapokon) található ajánlók verbális túlidokoltsága. A cím értelmezésén kívül idézetbe (Boskovitz Péter), versbe botlani – ez a szabad asszociálástól megfosztó felesleges gesztus. A *Lunatika* szó – az egyik ajánló szerint – a koreográfus kreációja, mely a lunatizmus (holdkörösség) és a világegyetem (galaktika) szavak elegyeként jött létre. A címadó nyelvi kreativitása nem vitatható, de az áthallások még fokozhatók: a cím angol átíratban (*Lunatica*) egy progresszív metálzenekar neve, magyar fonetikával pedig egy kortárs amerikai lámpakereskedés cégére. Az előadás másik beharangozója azonban nem a holdkörösségről beszél, nem az öntudatlan és éber állapot közti titokzatos világ feltárásának útvesztőit magyarázza, hanem a technikai fejlődés egy olyan korszakára utal, amikor „az ember képes lesz nálánál okosabb lényeket létrehozni”. A felvetés fő problematikája pedig az ember és az általa teremtett lény egymáshoz való viszonyulása. Izgalmas kérdés. Számos sci-fi film foglalkozott már a témával, de nem értem, hogyan kapcsolható mindez az alfaállapothoz.

Az előadás vetítéssel indul. Meztelen férfi és nő kontúrok nélküli, elmosódó násztánca. Szép, de nem túl ígéretes kezdés. A lassan egyezményessé váló kortárs színházi eszköztár poros darabja. Szerencsére az „élő” folytatás biztatóbb. A derengő fények gyenge sugaraiban mintha Kicsiny Balázs képzőművészeti installációja (*Matrózok*) rajzolódna ki: karjukat kitaró, homlokukat talajnak feszítő fekvő alakok sejlenek fel a félhomályban. Az eleinte meg-megránduló testek gurulni kezdenek, majd a MU Színház színpadát betölti a kékes fény, és ezzel együtt a dinamika is megérkezik az előadásba. A koreográfia ettől kezdve szinte sosem lanyhul, nincsenek „kívül rekesztő” pillanatai. A tempóváltások is jó helyen ékelődnek az iramba; a táncosok pedig testről testre adják át egymásnak a hangsúlyokat, és mindenki közel azonos ideig lehet a nézők fókuszában.

A férfi-nő viszonyok elemzése forgatókönyvszerű. Az egyedi gondolatok hiányát a professzionálisan felépített (de szintén megszokott elemekből összetevődő) mozgásanyag feledteti. Tuza Tamás és Simkó Beatrix kettősében a férfi a kezdeményező, a lány csak ernyedten kontaktál a színpadon. Később a miértjét

Köncz Zsuzsa felvételei

is megtudjuk, amikor egy másik „hím” (Hámor József) nyakába, testébe kapaszkodna, de az eltaszítja magától. Más szituációt is megmutat a koreográfus: két férfi tehetetlen nőt ráncigál játékszerként. Ez is inkább rutinszerű helyzetgyakorlat. Az estet egy duett zárja, amely önálló etüdként is megállná helyét, sőt talán erősebb is lenne a kompozícióból kiragadva. Az ötlet itt sem új keletű, a nyúlós anyagú jelmezek Martha Graham *Siratója* (*Lamentat-*

ion) óta a kortárs színpad rendre megjelenő elemei. Itt az újszerűséget az adja, hogy két táncos egyazon pólóba bújik bele, kapcsolatukat erősíti a közösen viselt jelmez. Duda Éva „versének” ez a legkonkrétabb pillanata, leginkább ez a jelenet rimel össze a kezdeti vetítéssel.

Kovács Gerzson Péter túlvilági fényei szépen egészítik ki a nagyszerű scenikai elemet, a láthatatlan drótkötélre szerelt fémhengereket. A szerkezetek láb és nyak táján képesek megtámasztani a fekvő táncosokat, akik hihetetlen önfegyelmel, valószínűleg fájdalmas izommunkával, rezzenstelenül hitetik el a nézővel képtelen lebegésüket. Különös látványuk dramaturgiai szempontból talán a legérdekesebb része a kompozíciónak.

Bora Gábor és Hámor József alkati eltérései (Hámor nyúlánk, végtagjai hosszúak, míg Bora zömökebb, erőteljes izomzatú) feszültséget teremtenek a színpadon. Mindketten rendkívül összeszedettek és koncentráltak (kifejezőmódjuk rokon), de egymás aurájába lépve valami elemi, ösztönszerű erő izzik fel közöttük. Bora a férfi-nő duettben kellően erőteljes és férfias, Tuza Tamás tánctechnikai fejlődése pedig igen szembeűnő. A MU Terminál által elindított és ma a KET csapatát erősítő fiatal táncos eleinte összpontosítási problémákkal küzdött, mára azonban munkája sokkal kitisztultabb, pontosabb, színpadi jelenléte érettebb.

Duda Éva az álom-toposz eme sokadik parafrázisát, a *Lunatikát* lelkiismeretes, tisztességes munkával alkotta meg. Minden pontosan szervezett, táncosaiból a maximumot hozta ki. A mögöttes indítást viszont kevésnek találom, úgy érzem, gáncs nélküli formába öntött gondolatíságot látunk, nem pedig belülről fakadó, égető kérdéseket, amelyeket a koreográfus saját szemével kívánna láttatni.

LUNATIKA (MU Színház)

Zene: Kunert Péter. **Fény:** Kovács Gerzson Péter. **A koreográfus asszisztense:** Grecsó Zoltán. **Jelmez-díszlet-koreográfia:** Duda Éva.

Alkotók, előadók: Bora Gábor, Hámor József, Jónás Zsuzsa, Lázár Eszter, Mikó Dávid, Simkó Beatrix, Tuza Tamás.

Török Ákos

Egy óra

GIVE A HUG – ÖLELJ!

Hód Adrienn legutóbbi munkáit nagy (*Szomjas vagyok*) és elég nagy (*Kapcsolódjunk és bömböltessük! I–II.*) számú előadóra komponálta, a *Give a hug – Ölelj!* ellenben szóló, amit Ladjánszki Mártával közösen koreografált és írt, és Hód Adrienn maga adja elő. Ezzel Hód Adrienn azon kevés előadó közé lépett, akik képesek egy teljes órán át magukra koncentrálni a nézőtér figyelmét. A *Give a hug –*

Ölelj! nem előadás sem a szó klasszikus, sem kortársi értelmében, inkább megmutatás és önvallomás. Magas színvonalú ötvözete Ladjánszki humor-talanabb intimitásainak és Hód metsző iróniájú együttlétkritikáinak, együttlétkísérleteinek.

Az LI próbatermében kialakított fogadótér jól ismert, otthonos színhely lehet azoknak, akik már látták Ladjánszki Márta *HelyzetjelentésM* sorozatának valamelyikét, míg a jegy ára helyett kért-adott ajándék szokatlan (moha nem párját ritkító), és egy baráti kör bensőségességének illúzióját kelti. Maga a darab pedig valóságos együttlétként meg is teremti ezt az összetartozást. Van, aki ehhez az utolsó pillanatban, kapkodva, egyetlen teafilterrel váltja meg a jogát, van, aki már napok óta azon gondolkodik, mit is adjon Hód Adriennek.